

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ
БУДІВНИЦТВА

СПЕЦКУРС (ЧАСТИНА 2) ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДО СУЧАСНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

1) НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: <u>ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДО СУЧАСНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</u>	2) Шифр за ОНП: ОК.07.02
3) Карта дисципліни дійсна протягом навчального року: 2021/2022	
4) Освітній рівень: третій рівень вищої освіти (доктор філософії)	
5) Форма навчання: очна (денна)/очна (вечірня)	
6) Галузь знань: 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»	
7) Спеціальність: 051 «Економіка»	
8) Компонента спеціальності: обов'язкова	
9) Семестр: III	
10) Обсяг дисципліни: 4,5 кредитів	
11) Семестровий контроль: іспит	
12) Цикл дисципліни:	
13) Викладач (розробник карти): <i>Стеценко С.П., д.е.н., доцент, Боліла Н.В., к.е.н., ст.викладач</i>	
14) Профіль викладача: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=96729 http://www.knuba.edu.ua/?page_id=96594	
15) Мова навчання: українська	
16) Необхідні ввідні дисципліни: (що треба вивчити, щоб слухати цей курс)	
17) Мета курсу: формування здатності розв'язувати нові проблеми щодо оцінки та аналізу стану економічної безпеки, розробки антикризових заходів та вміння розробляти стратегічні плани розвитку підприємства з урахуванням небезпек та загроз його діяльності.	

18) Результати навчання:

№	Програмний результат	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1	PH01. Мати теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Лекція, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК02 ЗК04 СК01 СК02 СК03 СК06
2	PH02.. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в умовах глобалізації.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Лекція, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК02 СК01 СК02 СК03 СК05 СК06 СК08
3	PH03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК02 СК01 СК02 СК03 СК05 СК06 СК08
4	PH04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, програмне забезпечення та інформаційні системи.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК02 ЗК03 ЗК05 СК02 СК05 СК06 СК07

5	РН05. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК03 СК02 СК05 СК06 СК08
6	РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК01 ЗК03 СК02 СК05 СК06 СК08
7	РН10. Розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукувати нові ідеї та методи, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження	Практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК02 ЗК05 ЗК08 СК01 СК03 СК05 СК06 СК08 СК10

19) Форми занять та їх тривалість (кількість годин)

	Лекція	Практичне заняття	Лабораторні заняття	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні роботи аспіранта
	-	46	-	контр.робота	89

Зміст: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Лекція: немає

Практичне заняття:

1. Економічна безпека: сутність та завдання. Складові економічної безпеки.
2. Національні інтереси України в економічній сфері.
3. Напрями реалізації державної політики в сфері економічної безпеки.
4. Аналіз галузевої специфіки складових економічної безпеки підприємств.
5. Методологія управління економічною безпекою в сучасних умовах розвитку економічної діяльності.
6. Поняття та основні категорії економічної безпеки. Економічна безпека підприємства на різних стадіях життєвого циклу.
7. Економічна безпека підприємства на різних стадіях життєвого циклу.
8. Чинники вартості та вартісно-орієнтований підхід в управлінні економічною безпекою підприємств.
9. Ключові індикатори формування економічної безпеки. Фактори впливу на економічну безпеку в сучасних

умовах.

10. Оцінювання імовірності загроз економічній безпеці та їх наслідків. Обґрунтування заходів щодо нейтралізації ризиків.
11. Діагностика економічної безпеки і ризиків підприємства.
12. Показники фінансової складової економічної безпеки.
13. Система економічної безпеки підприємства.
14. Організаційно-методичні засади удосконалення системи управління фінансовою безпекою учасників будівельного процесу в умовах трансформації економіки.
15. Удосконалення методів оцінювання рівня ризику інвестиційної діяльності будівельних підприємств.
16. Концептуальний підхід до проведення антикризового моніторингу підрядних підприємств.
17. Методика встановлення додаткових резервів підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств.
18. Методологія управління економічною безпекою в сучасних умовах розвитку економічної діяльності.
19. Методи оцінки фінансової складової економічної безпеки підприємства.
20. Показники оцінки стану економічної безпеки підприємства.
21. Чинники, що впливають на фінансову складову економічної безпеки підприємства.
22. Напрями зміцнення економічної безпеки сучасних будівельних підприємств.
23. Аналіз рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі за фінансовою складовою.

Лабораторне заняття: немає.

Курсовий проект/курсова робота/РГР/Контрольна робота:

Контрольна робота

Самостійна робота аспіранта:

1. Підготовка до практичних занять.
2. Опрацювання навчального матеріалу (за навчально-методичною та науковою літературою), пошук інформації в бібліотеках, мережі Інтернет, використання баз даних інформаційно-пошукових та довідникових систем.
3. Творча робота аспірантів (у тому числі під час виконання написання статті, тез доповідей на конференціях тощо).
4. Самооцінювання знань і умінь із навчальних дисциплін.
5. Виконання індивідуального завдання.
6. Підготовка до іспиту.

20) Іспит: немає.

21) Основна література:

1. Філіппова С.В., Волощук Л.О., Черкасова С.О. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / С.В. Філіппова, Волощук Л.О., Черкасова С.О. – Одеса, 2015. – 196с.
2. Гусарова Л.В., Цифра Т.Ю., Боліла Н.В. Фінансово-економічна діяльність: Конспект лекцій. – К.: КНУБА, 2016. – 116 с.
3. Бойчик, І. М. Економіка підприємства [Текст]: підручник / І. М. Бойчик. — К. : Кондор, 2016. — 378 с.
4. Сорокіна Л.В. Економетричний інструментарій управління фінансовою безпекою підприємств будівництва: [моногр.] / Л.В. Сорокіна, А.Ф. Гойко, С.П. Стеценко, К.В. Измайлова та інші / За наук. ред. д.е.н., проф. Л.В. Сорокіної, к.е.н., проф. А.Ф. Гойко — К.: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2018. — 421 с.
5. Воробйов Ю.М. Фінансова безпека будівельних підприємств : монографія / Воробйов Ю.М., Воробйова О.І., Блажевич О.Г. – Сімферополь :ВД «АРИАЛ», 2013. – 180 с
6. Стеценко С. П., Сорокіна Л.В., Измайлова К.В. Фінансовий аналіз та економічна діагностика : навч. посіб.. М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Київ : КНУБА, 2019. - 158 с.
7. Управління системою економічної безпеки регіонів України в умовах розвитку інтеграційних процесів: науково-практичний аспект [Текст] : монографія / Стеценко Сергій Павлович. - Херсон : Гринь Д. С. [вид.], 2013. - 327 с.
8. Гойко А.Ф., Сорокіна Л.В., Скакун В.А. Емпіричне оцінювання безпеки економічного розвитку підприємств будівництва: європейський аспект. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*, 2019. № 40. С.3-18
9. Сорокіна Л.В., Гойко А.Ф., Коваленко Є. С. Діагностика ефективності використання виробничих факторів у будівництві засобами канонічного аналізу. *Будівельне виробництво*. 2019. №66. С.22-29
10. Сорокіна Л.В., Гойко А.Ф., Коваленко Є. С.. Бенчмаркінгове оцінювання надійності контрагентів будівельних підприємств у нестабільному економічному середовищі. *Будівельне виробництво*. 2019. №68. С. 78-84
11. Сорокіна Л.В., Гойко А.Ф., Цифра Т.Ю. Вейвлет-аналіз структури фінансових потоків при строительстве объектов социальной сферы в Украине. *«Новая экономика. Спецвыпуск Экономика строительства №2»*. Минск, 2019.С. 27-36.
12. Stetsenko S.P., Tytok V.V., Emelianova O.M., Bielienskova O.Yu. and Tsyfra T.Yu. Management of Adaptation of Organizational and Economic Mechanisms of Construction to Increasing Impact of Digital Technologies on the National Economy. *Journal of Reviews on Global Economic*. 2020. № 9. P. 149–164.
13. Bielienskova O., Stetsenko S., Sorokina L., Molodid O., Bolila N. System of preventive action of construction enterprises on the basis of identification of anticrisis potential. *Scientific Journal of Astana IT University*. 2020.
14. Hryhorovskiy P. Ye., Stetsenko S. P., Menejlyuk O. I., Khyzhniak V. O., Ryzhakova G. M.. (2019) Multiple criteria model for proving investment and construction project efficiency. *Organizational and technological model engineering in the construction industry : collective monograph – Lviv-Toruń : Liha-Pres. SENSE*.
15. Tugai O. A., Hryhorovskiy P. Ye., Khyzhniak V. O., Stetsenko S. P., Bielienskova O. Yu., Molodid O. S., Chernyshev D.O.(2019) Strategic aspects of economic security level formation as a precondition for building safety. *Organizational and technological, economic quality control aspects in the construction industry : collective monograph – Lviv-Toruń : Liha-Pres*.

22) Додаткова література:

1. Сорокіна Л.В., Гойко А.Ф., Скакун В.А.. Управління борговою безпекою будівельного підприємства на засадах дейтамайнінгу. *Будівельне виробництво*. 2017. Вип.63.С.24-31
2. Гойко А.Ф., Сорокіна Л.В., Скакун В.А. СVP – механізм фінансової безпеки будівельних підприємств у нестійких економічних умовах. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2017. Вип. 35. С. 13 – 36.
3. Сорокіна Л.В., Гойко А.Ф. Дослідження загроз інвестиційної безпеки будівельних підприємств. *Будівельне виробництво*. 2016. №61 2016/2. С. 11-20 *Макроекономіка: Підручник. — 4-те вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / Базилевич В. Д., Базилевич К. С. — К., 2008. — 743 с.*
4. Стеценко С. П., Ільїна Т.А. Ієрархічна модель оцінювання інфраструктурних ризиків підприємницької діяльності у будівництві. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 1. С. 119-129.
5. *Національна економіка. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України /за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Харків: ХНАМГ, 2010. - 286 с.*
6. Стеценко С. П., Боліла Н.В. Ключові детермінанти формування антикризового потенціалу будівельних підприємств [Електрон.]. *Актуальні проблеми економіки*. - 2019. - № 7 (217) .– С. 23-45.
7. Стеценко С.П., Локтіонова Я.Ф. Адміністрування економічною безпекою підприємств із залучення компонент теорії нейронних мереж: прикладний аспект 43-46 *Будівельне право 2019 р.*

23) Робоче навантаження аспіранта, необхідне для досягнення результатів навчання

№	Форма занять	Кількість годин аудиторні/ СРС
1.	Лекція	
2.	Практичне заняття	46/23
3.	Лабораторні заняття	-
4.	КП/КР/П ГР/ Контр.роб.	Контрольна робота/12
5.	Форма контролю	іспит/6
	Всього годин	46/89
24) Сума всіх годин:		135
25) Загальна кількість кредитів ECTS		4,5
26) Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:		46/1,5
27) Кількість необхідних годин (кредитів ECTS) СРС для забезпечення аудиторного навантаження:		41/1,4
28) Кількість годин (кредитів ECTS) СРС , забезпечених навчальним планом:		89/3

29) Примітки:**Методи контролю та оцінювання знань аспірантів**

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальних роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку аспіранта він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету (відділу докторантури і аспірантури) документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання іспиту.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання іспиту, а також виконати індивідуальне завдання, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензії на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються аспіранту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту аспірантом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, аспіранти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь аспіранта у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за місяць до початку залікової сесії. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від аспіранта доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності аспірантів за відсутності пропущених та невідпрацьованих семінарських занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою до підсумкової форми контролю – іспиту. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – іспит.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні завдання 30% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 30 % семестрової оцінки;
- модульний: тестовий – 40 % семестрової оцінки.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання та самостійна робота		іспит	Сума
Змістовний модуль № 1			
практична частина	індивідуальна робота		
50	30	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання іспиту.

Аспірант, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до аспірантів на початку вивчення дисципліни.

Затверджено:

.....
(дата і підпис розробника)

.....
(підпис завідувача кафедрою)